

Proloog

Jarenlang kon ik niet aan die dag terugdenken zonder dat er een smeulende kool van wroeging in mijn binnenste brandde. Ik probeerde de herinnering diep weg te stoppen in de donkere plekken van mijn geest, maar af en toe werd hij toch ergens door opgeroepen – het uithangbord van een taveerne, een reeks getallen, een goed geklede heer – en dan, als de herinnering verscheen en weer weg scharrelde als een zilvervisje onder de deur, vertrok mijn gezicht...

De dag begon zo fijn. Mijn vader, moeder en ik, twaalf jaar indertijd, reden samen Chedworth binnen en brachten een zeldzame middag als harmonieus gezin door. We bekeken veel mooie vergezichten en bezichtigden de Romeinse ruïnes, waar mijn moeder toevallig een oude vriendin tegenkwam. Ik vond het een heerlijk uitje en weet nog dat ik me heel gelukkig voelde, want mijn vader en moeder leken samen ook gelukkig.

Tijdens de reis terug naar huis was de sfeer gespannen, maar dat weet ik aan vermoeidheid. Al snel viel ik in het rijtuig in slaap en mijn hoofd zakte tegen mijn moeders schouder.

Toen we thuiskwamen, was ik nog steeds zo vrolijk dat ik, toen mijn vader op vlakke toon aankondigde dat hij naar de Crown and Crow ging, voorstelde mee te gaan, hoewel ik dat maanden niet meer had gedaan.

Hij mompelde: 'Als je dat wilt,' en draaide zich zonder nog een woord te zeggen om. Ik begreep niet waarom zijn humeur zo was omgeslagen, maar ach, had ik dat ooit gedaan?

Ik ging al sinds ik een kind van drie of vier was met hem mee naar de Crown and Crow. Hij zette me er altijd op de hoge toog en dan telde ik daar tot duizend of nog verder. Als je honderd onder de knie hebt, zijn twee- en vijf- en negenhonderd toch

kinderspel? Tegen de tijd dat ik zes was, rekende ik tot groot vermaak van de rest van de vaste bezoekers sommen uit. Papa noemde twee of drie getallen en dan zag ik, als op een glazen lei, hun som voor me.

‘Hoeveel is zevenenveertig plus vijfenvijftig, Olivia?’

Onmiddellijk verschenen de getallen en hun som. ‘Een nul twee, papa.’

‘Honderdtwee. Dat klopt. Goed zo, knappe meid van me.’

Toen ik ouder werd, werden de sommen moeilijker en begon ik me af te vragen of de vermoeide reizigers en de aangeschoten, oude mannen eigenlijk wel konden nagaan of ik de sommen goed uitrekende. Maar mijn vader kon het. Dat wist ik zeker, want hij was bijna even snel met getallen als ik.

Hij nam me ook mee naar de paardenrennen – zelfs een keer naar de renbaan in Bibury – waar hij geld inzette dat hem was toevertrouwd door mannen van Lower Coberly tot Foxcote aan toe. Ik zat naast hem met zijn zwarte boek in mijn kleine handen en noteerde wat hij had ingezet en hoeveel hij won en verloor, en in gedachten trok ik mijn vaders deel van het totaal af voordat ik opschreef wat hij moest uitbetalen. Ik vond de opwindung op het terrein meeslepend, de geuren van de vleespasteitjes en de gekruide appelwijn, de menigte, het gejuich en de kreten van teleurstelling, de vader-dochterband waar ik naar had verlangd.

Moeder vond het nooit prettig als ik met papa naar de paardenrennen en de taveerne ging, maar ik wilde hem niet voortdurend afwijzen, want ik hunkerde naar zijn waardering. Toen ik juffrouw Cresswells meisjesschool begon te bezoeken, ging ik echter minder vaak mee.

Die dag in de Crown and Crow was ik te oud om nog op de toog te zitten. Ik was twaalf. In plaats daarvan zat ik naast mijn vader in het hoekje bij de grote haard en dronk van mijn gemberbier terwijl hij het ene glas bier na het andere achterover sloeg. De andere vaste bezoekers voelden zijn slechte humeur kennelijk aan en lieten ons met rust.

Toen kwamen *zij* binnen, een goed geklede heer en zijn zoon.

De jongen droeg net als alle schooljongens een blauwe jas en een strohoed met een lint erom. De man was duidelijk een heer van stand, misschien zelfs wel van adel, en we rechtten allemaal onze rug om voor onze nederige taveerne op te komen.

De jongen, die nog geen twee jaar ouder kon zijn dan ik, keek naar me. Natuurlijk trok ik zijn aandacht, want we waren de enige jonge mensen in de ruimte. Zijn blik was ongeïnteresseerd en minachtend. Die indruk kreeg ik tenminste.

De man groette de vaste bezoekers joviaal en vertelde dat zij zojuist ene lord huppeldepup hadden bezocht en dat hij nu naar Londen terugreisde om zijn zoon naar Harrow, de gerenommeerde kostschool, terug te brengen.

Mijn vader, die rode konen had, kreeg plotseling een levendige blik in zijn ogen. Hij draaide zich om en nam de snoevende heer in zich op. ‘Dus uw zoon zit op Harrow?’

‘Inderdaad,’ antwoordde de heer. ‘Net als zijn vader vroeger.’

‘Fijne, pientere knaap, zeker?’ vroeg papa.

Er gleed een aarzelende uitdrukking over het gezicht van de heer. ‘Uiteraard.’

‘Dus geen jongen die zich door een dorpsmeisje als dit laat overtroeven?’ Papa neigde zijn hoofd naar mij en mijn hart begon te bonzen. Een misselijkmakende angst vulde mijn maag.

De heer wierp een korte blik op mij. ‘Dat lijkt me niet, nee.’

Vader glimlachte. ‘Wat dacht u van een vriendschappelijke weddenschap?’

Dat was niets nieuws. In de loop der jaren hadden veel stamgasten kleine geldbedragen ingezet op mijn talent voor het oplossen van ingewikkelde sommen. En zelfs mannen die hadden verloren, hadden in hun handen geklapt en bier voor papa gekocht en gemerbier voor mij.

De mond van de man vertrok. ‘Waar wilt u om wedden?’

‘Dat dit meisje uw zoon overtreft met rekenen. Hij leert op Harrow toch rekenen, neem ik aan?’

‘Natuurlijk, man. Het is de beste school van het land. Van de wereld.’

‘U hebt ongetwijfeld gelijk. Maar dit meisje hier is erg intelligent, nietwaar, mensen?’ Papa draaide zich om en zocht bijval bij de vaste bezoekers. ‘Ze zit op de meisjesschool van juffrouw Cresswell.’

‘Juffrouw Cresswell?’ Ik huiverde bij het sarcasme van de man. ‘Tjonge, Herbert, dan kunnen we het wel opgeven voordat we zelfs maar beginnen.’

Mijn vader slaagde er op de een of andere manier in zijn woede te onderdrukken. Hij haalde quasi-onverschillig zijn schouder op. ‘Misschien levert het aardig vermaak op.’

De heer keek hem met zijn glas vlak voor zijn mond aan. ‘Wat stelt u voor?’

‘Niets bijzonders. Optellen, delen, vermenigvuldigen. Wie het eerste een juist antwoord geeft, wint dat onderdeel en degene met de meeste punten is de uiteindelijke winnaar.’

Op dat moment zag ik het: de gespeeld onverschillige houding van de jongen, zijn blik vol zelfvertrouwen verdween volkomen. Hij werd bleek en angstig en ademde gejaagd.

De heer keek naar zijn zoon en dronk zijn glas leeg. ‘Ik heb geen aardigheid in zulke spelletjes, mijn beste man. Trouwens, we moeten weer eens verder. We hebben nog een lange reis voor de boeg.’ Hij zette zijn glas neer en legde een gouden guinje op de toog.

‘Ik neem het u niet kwalijk.’ Papa stond op en legde zijn eigen guinje op de toog. ‘Een bittere pil om door een meisje te worden verslagen.’

‘*Pa-pa...*’ fluisterde ik. ‘Houd op.’

‘Nou, Herbert, dat kunnen we niet op ons laten zitten, wel?’ De heer prikte zijn zoon met zijn wandelstok in zijn schouder. ‘Wat vind je? Voor de eer van Harrow en onze familie?’

En in de sprakeloze angst waarmee de zoon naar zijn vader keek, zag ik de rest. Ik herkende de vrees om een kritische ouder teleur te stellen, het verlangen van de jongen naar het kleinste blijk van waardering en zijn ontzetting over de voorgestelde wedstrijd. Rekenen was duidelijk niet zijn sterkste kant, een feit

dat hij misschien wel wanhopig had geprobeerd te verbergen en dat nu op een zeer beschamende manier in het openbaar aan het licht dreigde te komen.

‘Uitstekend,’ zei mijn vader. ‘Tien guinjes op de winnaar?’

‘Per onderdeel? Uitstekend,’ praatte de heer mijn vader slim na. ‘Dertig guinjes in totaal. Zelfs ik ben handig met cijfers, zoals u wel merkt.’

Ik slikte. Mijn vader had geen dertig guinjes bedoeld. *Bezat* ook geen dertig guinjes, zoals de heer vast wel wist.

Mijn vader knipperde niet eens met zijn ogen. ‘Afgesproken. We beginnen eenvoudig, goed? Wie als eerste het juiste antwoord geeft, wint.’

Hij noemde twee getallen van drie cijfers en de som verscheen direct voor mijn geestesoog en nog voordat ik bewust had nagedacht, gaf ik het antwoord.

Ik keek naar Herbert. Een zweetdruppel rolde traag van zijn haargrens naar zijn wang.

‘Kom, Herbert, in dit geval hoeft je geen heer te zijn. “Dames gaan voor” geldt nu even niet.’

Herbert knikte, met zijn ogen op mijn vaders mond gericht alsof hij hem wilde dwingen simpele sommen uit te spreken, hem met zijn blik kon beheersen.

Papa gaf een deelsom op, geen heel moeilijke, en opnieuw verscheen de uitkomst in de lucht voor me.

En weer zei de jongen niets.

Toe nou, moedigde ik hem in stilte aan. *Geef dan antwoord.*

‘Kom, Herbert,’ drong zijn vader met gefronst voorhoofd aan. ‘We hebben niet de hele avond de tijd.’

‘Wilt u de getallen herhalen, mijnheer?’ vroeg Herbert zacht en ik had met hem te doen.

Ik voelde mijn vaders doordringende blik en hoorde zijn zachte aansporing. ‘Vooruit, kind.’

‘Zeshonderdvierenveertig,’ zei ik verontschuldiging en ieders blik mijndend.

Goedkeurend gemompel vulde de ruimte.

De heer stond woedend op. ‘Het is onmogelijk dat dat meisje dat uit haar hoofd heeft uitgerekend. Ik heb door wat hier aan de hand is. Het is doorgestoken kaart, hè? We zijn ongetwijfeld niet de eerste reizigers die worden beetgenomen door uw afgerichte aapje dat al uw sommen uit haar hoofd heeft geleerd.’

Ik kromp in elkaar en verwachtte dat mijn vader met gebalde vuisten overeind zou komen om de man te lijf te gaan. Vals spel maakte hem razend en ik had hem vaak genoeg woedend zien worden als iemand oneerlijk was. Ja, hij had zijn deel genomen van de winst van andere mannen, maar ook geen shilling meer.

‘Laten we eens kijken wat ze presteert als *ik* de som opgeef,’ eiste de heer. ‘En het eerste juiste antwoord wint de *hele* inzet.’

Zou mijn vader zo’n beledigende toespeling dulden?

De baas van de taveerne legde zijn hand op mijn vaders arm. Hij maakte zich ongetwijfeld zorgen om zijn zaak. ‘Waarom niet, man?’ drong hij zacht aan. ‘Laat Olivia maar bewijzen dat ze zo intelligent is als wij allemaal weten.’

Mijn vader aarzelde.

‘Of durft u niet?’ hoonde de heer.

‘Ik ben niet bang.’

Mijn vaders ogen keken de trotse reiziger indringend aan terwijl mijn ogen zich niet konden losmaken van die van de zoon. Er stond zoveel vernedering en schaamte in te lezen. Dat een meisje een goed verstand had was één ding. Dat verwachtte men niet. Een trucje, al was het niet oneerlijk. Maar dat een zoon, de trots van zijn vader en ongetwijfeld zijn erfgenaam, dom bleek en door een meisje voor gek werd gezet? Ik huiverde bij de gedachte aan de reprimandes en de kille afwijzing die hem tijdens de lange reis te wachten stonden, misschien wel de rest van zijn leven.

De heer liet zijn ogen langs de bosjes hop aan de daksparren gaan terwijl hij de volgende som bedacht en opgaf. Hij wist ongetwijfeld ook het antwoord, want het was waarschijnlijk het aantal hectaren grond dat hij bezat vermenigvuldigd met de gemiddelde opbrengst van vorig jaar. Iets dergelijks in ieder

geval. Tegen de achtergrond van het bleke gezicht van de jongen en zijn sombere, groene ogen, verschenen de getallen voor me, maar minder duidelijk dan gewoonlijk. Ze wiebelden en schuifelden als het zilvervisje en glipten onder de deur door.

De ogen van de jonge man lichtten op. Hij had zich de uitkomst waarschijnlijk eerder herinnerd dan berekend, maar zodra hij het antwoord gaf, wist ik dat het klopte. De opluchting en triomf op zijn gezicht vrolijkten mij heel even op. De glimlach die zijn vader hem schonk en de klap op zijn schouder ook heel even. Daarna werd ik me bewust van de afkeurende blik van mijn eigen vader en zag ik de vreselijke realiteit van wat ik had gedaan, maar het was te laat. Nooit zou hij me meer meenemen. Nooit meer zou hij mij zijn knappe meid noemen of zelfs maar Olivia.

De heer pakte mijn vaders guinje van de toog. 'Ik neem maar één guinje en laat dat een les voor u zijn. Ik laat de rest voor u liggen. Daarmee kunt u de schulden afbetalen die u ongetwijfeld bij de andere mensen hebt gemaakt die u in de loop der jaren voor de gek hebt gehouden.' De heer draaide zich zwierig om, legde zijn in een handschoen gestoken hand op de schouder van zijn zoon en leidde hem naar buiten.

Ik keek hen na, zo vol afschuw dat ik niet eens opgelucht was dat ik mijn vader maar één guinje had gekost. Want ik wist dat ik hem veel meer had gekost: het respect van alle aanwezigen in de taverne.

Langzaam werd ik me bewust van hun heimelijke blikken, van de afstand die ze onbewust tussen henzelf en ons creëerden. Nu zouden ze de beschuldigingen van de reiziger geloven: dat mijn talent altijd bedrog was geweest. Al hun applaus en bier en wedgeld waren onterecht aanvaard. In zijn ogen, de hunne, hadden we hen allemaal belachelijk gemaakt. Ik had hen belachelijk gemaakt.

Door te zwijgen.

1

Het is niet goed een slapende hond wakker te maken.

Geoffrey Chaucer

Twaalf jaar later
1 november, 1815

Met een hart dat bonsde van angst en spijt rende Olivia Keene voort alsof haar leven van haar ontsnapping afhing.

Ze vluchtte het dorp uit en stormde een weide over, sprong het hek voor de schapen over, bleef met haar jurk haken en viel languit in de modder. Het bundeltje in de zak van haar cape stootte tegen haar heup. Ze besteedde er geen aandacht aan, stond op en keek terwijl ze voort holde achterom om zich ervan te overtuigen dat niemand haar volgde. Voor haar lag het bos van Chedworth.

De waarschuwingen die ze jarenlang had gehoord, echoden door haar hoofd. *'Niet 's avonds door het bos dwalen.'* 's Nachts liepen er wilde honden door dat bos en kampeerden er zwervers met scherpe messen en nog scherpere ogen die op zoek waren naar een gemakkelijke prooi. Een vrouw die net als Olivia vierentwintig was, zou zo wijs moeten zijn zich 's nachts niet in het bos te wagen. Maar de kreten van haar moeder weerklonken nog in haar oren en overstemden de oude, waarschuwende stem. De dreiging achter haar was wezenlijker dan de ingebeelde gevaren voor haar.

Haar huid prikte van angst en ze huiverde. Ze wierp zich in de uitgestrekte armen van het bos, dat op deze kille herfstavond al schemerig en vol schaduwen was. Onder haar dunne schoen-

zolen knisperden dorre bladeren. Takken grepen naar haar als knokige handen. Ze struikelde over gevallen takken en kreupel-hout en elke knappende twijg herinnerde haar eraan dat er vlak achter haar achtervolgers konden lopen, net buiten haar blikveld.

Olivia rende tot ze een steek in haar zij kreeg. Hijgend ver- traagde ze haar stap. Ze liep voor haar gevoel nog een uur en had toen nog steeds de rand van het bos niet bereikt. Maakte ze een rondje? De gedachte de nacht in het snel donker wordende bos te moeten doorbrengen, zorgde ervoor dat ze de pas er weer inzette.

Ze struikelde over een wirwar van wortels, viel opnieuw lang- uit en hoorde stof scheuren. Op haar wang brandde een schram en even bleef ze liggen om op adem te komen.

De pijn die de val had veroorzaakt drong door de dam van schrik, en de hete tranen – die ze steeds had teruggedrongen – begonnen te stromen. Moeizaam kwam ze overeind en ging snik- kend tegen een boom zitten

Almachtige God, wat heb ik gedaan?

Een tak knapte en een uil riep een waarschuwing naar een soortgenoot. Angst onderdrukte onmiddellijk haar gesnik. Oli- via voelde dat de haren in haar nek overeind gingen staan en ze tuurde met wijd opengesperde ogen in het donker.

Ogen staarden terug.

Nog geen zeven meter verderop stond een hond, pezig en donker en met ontblote tanden. In blinde paniek tastte Olivia over de grond om haar heen op zoek naar iets wat als wapen kon dienen. Het kreupelhout bewoog en de grond dreunde door rennende poten. Twee andere honden renden langs haar heen, een met iets ronds en wits in zijn bek. Een schapenkop?

De eerste hond draaide zich om en rende achter de twee andere aan, juist op het moment dat Olivia's vingers een flinke stok vonden. Ze greep hem stevig vast en wenste even dat ze de kachelpook nog had. Huiverend van afkeer zette Olivia de herinnering aan het koude, harde gewicht ervan uit haar hoofd. Ze luisterde een paar angstige tellen. Toen ze niets meer hoorde,

stond ze op, de stok nog in haar hand, en haastte zich door het bos in de hoop dat de honden haar spoor niet zouden volgen.

De maan stond hoog boven de boomtoppen toen ze het zag. Het licht van een vuur in de verte. *Opluchting*. Wilde dieren waren toch bang voor vuur? Behoedzaam liep ze verder. Ze was niet van plan zich aan te sluiten bij de mensen die daar hun kamp hadden opgeslagen, een zigeunerfamilie misschien of een jachtgezelschap. Zelfs als de geruchten over dieven en stropers onzin waren, zou ze niet het risico nemen zich te vertonen. Maar ze verlangde naar de veiligheid die het vuur voor haar verbeeldde. En ze verlangde ook naar de warmte ervan, want de nachtelijke novemberlucht drong genadeloos door haar cape en jurk. Als er een andere vrouw was, zou Olivia misschien vragen of ze zich mocht warmen. Ze waagde het wat dichterbij te komen, ging achter een boom staan en gluurde eromheen. Ze zag een door de vlammen verlichte open plek en vier gestalten die in verschillende houdingen rond het vuur uitrustten. Het geluid van pratende, schertsende mannenstemmen bereikte haar.

‘Alweer eekhoorn vanavond, Garbie?’ wilde een schorre stem weten.

‘Als Croome niet nog wat wild komt brengen, wel ja.’

‘Om deze tijd nog? Weinig kans.’

‘Die ligt eerder dronken in de Brown Dog met zijn hoofd op Molly’s zachte kussens.’

‘Croome niet, hoor,’ zei een ander. ‘Nog nooit zo’n monnikachtig type meegemaakt.’

Gelach volgde.

Olivia verstarde op haar plek en haar intuïtie vertelde haar te vluchten. Dit was geen familie, geen jachtgezelschap. Angst kroop langs haar ruggengraat omhoog. Ze draaide zich om en liep bij de boom vandaan.

‘Wa’s dat?’

Het luide gefluister van een jongeman deed Olivia halt

houden. Ze was bang nog meer geluid te maken.

‘Wat is er? Ik hoor niks.’

‘Misschien is het Croome.’

Voorzichtig, op haar tenen, deed Olivia nog een stap. En nog een. Een kleverig web plakte aan haar gezicht. Ze schrok en struikelde over een boomstronk.

Nog voordat ze kon oprabbelen, werd ze omringd door het geluid van voetstappen en verblind door het felle licht van een lamp.

‘Kijk nou toch,’ zei een jongeman zacht.

Olivia kwam moeizaam overeind en trok haar rokken omlaag. Ze streek haar losgeraakte haar uit haar gezicht en probeerde kalm te blijven.

‘Croome is een stuk knapper geworden sinds we hem de vorige keer hebben gezien,’ zei een tweede jongeman.

Naast hem keek een baardige reus op haar neer. Met de norske, schorre stem die ze het eerste had gehoord vroeg hij: ‘Wat doe je hier?’

Paniek schoot door haar aderen. ‘N-niets! Ik zag uw vuur en ik...’

‘En je zocht zeker wat gezelschap?’ Het werd haar koud om het hart toen ze de grijns van de man zag. ‘Nou, dan ben je op de juiste plek, nietwaar, jongens?’

‘Zekers,’ zei een ander instemmend.

De grote man stak zijn hand naar haar uit, maar Olivia deed een stap naar achteren. ‘Nee, u begrijpt me verkeerd. Ik ben gewoon verdwaald. Ik wil geen...’

‘O, maar wij wel.’ Zijn ogen glinsterden als die van een wilde hond.

De stevige stok die ze bij zich had gehad, lag op de grond, waar hij terecht was gekomen toen ze was gevallen. Ze deed er een greep naar, maar de man pakte haar van achteren vast. ‘Je wilde toch zeker nog niet weggaan?’

Olivia slaakte een kreet, maar het lukte haar wel haar hand om de stok te krijgen terwijl hij haar naar zich toe trok.

‘Laat me los!’

De reus lachte. Olivia draaide zich om in zijn armen en gebruikte de stok als een knuppel. Met een *tok* raakte hij de zijkant van zijn hoofd. Hij slaakte een kreet en bedekte de wond met zijn handen.

Olivia probeerde ervandoor te gaan, maar de twee andere mannen grepen haar bij haar armen en benen, trokken de stok uit haar handen en droegen haar naar het vuur terug.

‘Gaat het, Borcher?’ vroeg de jongste man met hoge stem.

‘Het komt wel weer goed. Wat zij niet kan zeggen.’

‘Alstublieft!’ smeekte Olivia de mannen die haar vasthielden. ‘Laat me gaan. Ik smeed u. Ik ben een fatsoenlijk meisje uit Withington.’

‘Daar woont mijn broer in de buurt,’ zei de jongste man.

‘Hou je mond, Garbie,’ beval Borcher.

‘Misschien heb ik uw broer wel eens ontmoet,’ zei ze wanhopig. ‘Hoe heet...?’

‘Hou je waffel!’ Borcher sprong met opgeheven hand naar voren.

‘Borcher, niet doen,’ drong Garbie aan. ‘Laat haar los.’

‘Nadat die wildebras me heeft geslagen? Geen denken aan.’ Borcher greep haar ruw vast, klemde met één lange, zware arm haar beide armen tegen haar lichaam en duwde haar met haar rug tegen een boom.

Vergeefs probeerde ze op zijn tenen te gaan staan, maar haar geitenleren schoentjes waren niet tegen zijn zware laarzen opgewassen. ‘Nee!’ riep ze. ‘Help me! Alstublieft!’

Zijn vrije hand schoot omhoog en nam haar kin in een ijzeren greep die haar het zwijgen oplegde. Ze wrong haar hoofd opzij en beet zo hard ze kon in zijn duim.

Borcher slaakte een kreet, rukte zijn hand los en hief hem op als een dreigende vuist.

Olivia kneep haar ogen stijf dicht en zette zich schrap voor de onvermijdelijke klap.

Fwwt. Tsjak. Er zoefde iets langs het oor van haar belager dat

trillend in de boom boven haar bleef steken. Ze deed haar ogen open terwijl Borchter met een ruk zijn hoofd omdraaide. Aan de overkant van de open plek, waar het vuur nog net zijn licht wierp, stond een man met een pijl en boog in de aanslag op een boomstronk.

‘Laat haar los, Phineas,’ zei hij op geërgerde toon.

‘Bemoei je met je eigen zaken, Croome.’ Borchter hief zijn vuist weer op.

Een tweede pijl zoefde voorbij en spleet krakend de bast van de boom.

‘Croome!’ Borchter vloekte.

‘Volgende keer richt ik,’ zei de man die Croome heette droogjes. Hoewel hij eruit zag als een tengere, oudere man, verleenden zelfbeheersing en gezag gewicht aan zijn woorden.

Borchter liet Olivia met een harde duw los. Haar achterhoofd stootte tegen de boom waarin nog steeds de lange pijlen trilden. De pijn die door haar schedel schoot, drukte het gevoel van opluchting dat haar overspoelde niet. Bij het flakkerende licht van het vuur keek ze nog eens naar haar redder, die nog op de boomstronk stond. Het was een broodmagere man van een jaar of zestig. Hij droeg een versleten hoed en een jagersjas. Asgrijs haar hing tot op zijn schouders. Over een ervan hing een jagers-tas. Hij hield de boog vast alsof het een natuurlijke verlenging van zijn arm was.

‘Dank u wel, mijnheer,’ zei ze.

Hij knikte.

Olivia zag bij het licht van de vergeten lamp de dikke stok liggen en ze bukte om hem te pakken. Daarna draaide ze zich om en wilde vluchten.

‘Wacht.’ Croomes stem klonk onbehouwen, maar niet dreigend. Hij stapte van de boomstronk en ze bleef staan terwijl hij naar haar toe liep. Zijn manke tred en lengte, aanzienlijk voor een man van zijn leeftijd, verrasten haar. ‘Neem het eten mee dat ik voor deze mannen had meegebracht. Ze verdienen het niet.’

Ze nam een kwart brood en een zak appels van hem aan. Haar

maag begon direct te knorren. Maar toen hij een slappe haas uit zijn jagerstas haalde, schudde ze haar hoofd.

‘Nee, dank u. Dit is meer dan genoeg.’

De man trok één borstelige wenkbrauw op. ‘Om goed te maken wat ze u hebben aangedaan? En u wilden aandoen?’

Olivia verstarde. Ze schudde haar hoofd en zei met rustige waardigheid: ‘Nee, mijnheer, ik ben bang van niet.’ Ze gaf hem het brood en de appels terug, draaide zich om en verliet toen met opgeheven hoofd de open plek.

Zijn schorre lach volgde haar. ‘Dwaas...’

En ze wist niet of hij het over haar had of over zichzelf.

Olivia liep snel weg in het maanlicht dat door de herfstig kale bomen viel. Haar stok hield ze voor zich uit als een blinde zijn geleidestok.

Ze luisterde aandachtig of ook maar iets erop wees dat ze werd gevolgd, maar ze hoorde niets dan af en toe het *oehoe* van een bosuil en het geritsel van kleine nachtdieren. Uiteindelijk maakte haar angst plaats voor uitputting en honger. *Misschien had ik niet zo trots moeten zijn*, dacht ze terwijl haar maag haar strafte met een hardnekkige pijn.

Ten slotte, toen ze niet meer verder kon lopen, ging ze in elkaar gedoken naast een boom liggen. Ze zocht in de zakken van haar cape naar haar handschoenen, maar ze vond er maar een. De andere was ze ongetwijfeld in het bos verloren. Ze voelde het stevige bundeltje in haar zak weer, maar nam niet de moeite het in het donker te bekijken. Rillend trok ze haar cape en de capuchon dicht om zich heen en bedekte haar dunne schoentjes met handenvol bladeren en dennennaalden om haar voeten warm te krijgen. Beelden van de angstige ogen van haar moeder en het lichaam van een man die voorover op de donkere, aarden vloer lag, drongen zich opnieuw aan haar op, maar ze verdrong ze en vluchtte in de zoete onwetendheid van de slaap.